

Biannual Journal of Applied Counseling (JAC)
2022, 12(2), 95-113
Received: 25 Jan 2022
Accepted: 19 Feb 2023
DOI: 10.22055/jac.2023.39772.1857
Original Article

دوفصلنامه مشاوره کاربردی
دانشگاه شهید چمران اهواز
۱۴۰۱، ۱۲(۲)، ۹۵-۱۱۳
دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۰۵
پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۳۰
نوع مقاله: پژوهشی اصیل

Behavioral problems in adolescents with maladaptive schemas¹: A qualitative study

Fereshteh Vatani¹, Fahimeh Namdarpour²

1. M.A. Department of Counseling, Faculty of Humanities, Khomeinishahr Branch Islamic Azad University, Khomeinishahr, Iran

2. Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Humanities, Khomeinishahr Branch, Islamic Azad University, Khomeinishahr, Iran (Corresponding Author) namdarpour@iaukhsh.ac.ir

Abstract

Adolescents, as one of the vulnerable age groups, are exposed to a variety of psychological problems. The present study aimed to qualitatively analyze the behavioral problems in adolescents with maladaptive schemas. This study was conducted using a qualitative thematic analysis method. The research population included all male adolescents aged 12 to 15 years who were studying in lower secondary school in the academic year 2020-2021 and living in Isfahan. To collect the data, firstly, Yang's Schema Questionnaire-Short Form (YSQ-SF) was completed by the students. Then, the adolescents who scored high in three common schemas (obedience, emotional inhibition, and strict criteria) Due to the fact that the cut-off point of this questionnaire is 15 and a higher score indicates the stronger presence of the ineffective schema, they were subjected to a semi-structured interview. Ten adolescents were selected through purposive sampling. The collected data were analyzed using Colaizzi's approach to extract the main themes and subthemes. Data analysis revealed 6 main categories: aggressive behavior, unwillingness to attend family gatherings, lack of self-expression, passive behavior, negative emotions, and inner self-talk. Following the findings of this study, it can be concluded that Early maladaptive schemas (obedience, emotional inhibition and strict standards) can cause behavioral problems in adolescents.

Keywords: Adolescents, maladaptive schemas, behavioral problems.

1. This paper was an excerpt from a Master's Thesis in Family Counselling approved under code IR.IAU.KHSH.1400.39 on Oct. 15, 2021.

Extended Abstract

Introduction

Adolescence is a stage characterized by an increase in stressors in different areas of life (Lisi et al., 2022). During this period, a person leaves childhood behind and enters a new stage of their life in which various aspects of their mental health start to change (Pachucki et al., 2015). During these changes, adolescents may show certain behavioral problems, which can have a great impact on their future (Alibabae et al., 2021).

Behavior and behavioral problems are largely a function of the person's performance and the surrounding environment (Wang et al., 2018). Individual factors such as schemas have been increasingly addressed in various studies. The results of these studies indicate that schemas can have a special place in people's general health (Aloi et al., 2020).

Researchers have provided strong evidence of the association of early maladaptive schemas with psychological and behavioral problems (Van Wijk-Herbrink et al., 2018). Early maladaptive schemas are defined as broad, dysfunctional, and pervasive patterns that include memories, emotions, cognitions, and bodily sensations about the self and relationships with others. These schemas are formed in early childhood and remain until the end of life (Orue et al., 2014).

Several studies on adolescents and students have found a significant relationship between the maladaptive schema of rejection and isolation with several behavioral problems (Van Wijk-Herbrink et al., 2018), depressive symptoms (Cámara & Calvete, 2012), and separation anxiety (Calvete et al., 2013). Adolescents with maladaptive schemas use ineffective coping strategies in life. These schemas cause bias in the interpretation of events, and these misunderstandings, in turn, appear in interpersonal relationships in the form of misunderstanding, distortions in feedback, and irrational expectations, and in a contradictory and inevitable way, they lead the lives of adolescents to the stressful conditions of childhood, which are often harmful to them and cause many problems (Ilanlu et al., 2020).

Furthermore, maladaptive schemas affected by adolescents' cognitive processing cause behavioral problems to continue in them. This means that the adolescent focuses only on elements in relationships that confirm the desired schema and minimizes or denies other conflicting information (Calvete et al., 2013).

Thus, working on the primary maladaptive schemas as the core of behavioral problems can pave the way for more durable changes while challenging these schemas. Given that adolescents are vulnerable to problems and since behavioral problems affect all aspects of their personal and social life, any efforts to identify, diagnose, prevent, control, and treat these problems and improve the mental health of adolescents are valuable. The findings of the current study can contribute to a deeper understanding of the effects that early maladaptive schemas may have on adolescent problems. The insights from this study can help develop a theoretical and practical framework for reducing these types of problems through more purposeful training and treatment interventions and programs. To this end, this study seeks to qualitatively investigate and identify behavioral problems in adolescents with maladaptive schemas.

Method

This qualitative study was conducted using content analysis based on Colaizzi's model. The participants were selected using purposive sampling from male adolescents aged 12 to 15 years who were studying in lower secondary school in the academic year 2020-2021 and living in Isfahan. The sampling process continued until theoretical saturation when no new information was obtained with additional interviews. A total of 10 adolescents were interviewed. The inclusion criteria were: age between 12 and 15 years, mental health, willingness to participate in the study, and a high score in schemas including obedience, emotional inhibition, and strict criteria. The exclusion criteria were unwillingness to cooperate in the study, having schemas other than the 3 intended schemas, and not completing the questionnaire.

Instruments

In this study, data were collected through Yang's (1998) Schema Questionnaire-Short Form (YSQ-SF) and semi-structured interviews. The interviewees were allowed to answer questions within 30 to 45 minutes. Examples of the interview questions were as follows: "What is the main concern of your mind right now?", "What effect do these issues have on you?". The credibility of the findings was checked by matching the researcher's descriptions and the participants' statements. Besides, after the completion of each interview,

the notes and the recorded content were carefully studied immediately. It was also tried to verify the validity of the extracted themes and categories by going forth and back to the participants. Furthermore, the extracted codes and themes were reviewed in several meetings with several research experts, and the credibility of the findings was confirmed by the participants and experts in the field.

Procedures

Before starting the data collection process, the objectives of the study and the research procedure were explained to the participants, and informed consent was obtained from them. The participants were informed that they could withdraw from the study at any time. They were also assured of the anonymity and confidentiality of their data. Each interview started with general questions and notes were taken when recording the content of the interview. The interviews with the participants continued until the data were saturated, i.e. when no new information was obtained with additional interviews.

Results

Data analysis led to the identification of fifty-two primary codes, twenty secondary codes, and six main codes, including aggressive behavior, unwillingness to attend family gatherings, lack of self-expression, passive behavior, negative emotions, and internal self-talk. Aggressive behavior was subcategorized into verbal and non-verbal aggressive behavior. Unwillingness to attend family gatherings was subcategorized into resistance to going to parties, short-term presence in gatherings, and not being active in gatherings. The lack of self-expression was subcategorized into isolation, being quiet, being reserved, speaking cautiously, and not having bold behavior. Subcategories of passive behavior included being indifferent and surrendering to the will of parents. Moreover, negative emotions were subcategorized into resentment, hatred, sadness, anxiety, and anger, and internal self-talk was subcategorized into self-blame, justification, and regret.

Discussion

This study analyzed the behavioral problems of adolescents with maladaptive schemas. The results revealed six main themes including aggressive behavior, unwillingness to attend family gatherings, lack of self-expression, passive behavior, negative emotions, and internal self-talk.

Aggressive behavior was subcategorized into verbal and non-verbal aggressive behavior, as confirmed in previous studies. Individuals with maladaptive initial schemas exhibit more aggressive behaviors. Externalizing behaviors may be as much a manifestation of early maladaptive schemas as internalizing behaviors (van Wijk-Herbrink et al., 2018).

Unwillingness to attend family gatherings was subcategorized into resistance to going to parties, short-term presence in gatherings, and not being active in gatherings. This finding was in line with the results reported in the literature (Estévez et al., 2021) indicating that early maladaptive schemas can be related to avoidance and isolation behaviors. Furthermore, Tariq et al. (2021) found that early maladaptive schemas can pave the way for the emergence of social anxiety.

The lack of self-expression was subcategorized into isolation, being quiet, being reserved, speaking cautiously, and not having bold behavior. Children with maladaptive schemas have weak self-expression. Such children avoid close relationships with others and are not bold in expressing their opinions and feelings, because they are afraid of their parents' judgment towards them.

Passive behavior was subcategorized into being indifferent and surrendering to the will of the parents. This finding was in line with the results of previous studies (Sharma, 2021; Başer Baykal & Erden Çınar, 2022). They found that early maladaptive schemas can be related to passive behaviors. Thus, it can be argued that sometimes adolescents show passive behavior in response to parents' strict parenting styles and strict standards. In this case, the person is passive and tends to be dominated, and their peaceful behavior aims to gain approval from others and avoid conflict.

Negative emotions were divided into resentment, hatred, sadness, anxiety, and anger. Early maladaptive schemas can be associated with anxiety behaviors and depressive states (Shute et al., 2019., Saritas-Atalar & Altan-Atalay, 2020., Dozois et al., 2013). Adolescents with the three mentioned schemas cannot express their emotions and suffer from emotional inhibition. Thus, they may experience negative feelings or emotions.

The last theme identified in this study was internal self-talk, which was subdivided into self-blame, justification, and regret. Early maladaptive schemas can be related to self-critical and rationalization behaviors (Bishop et al., 2022). People who have a negative mental image of themselves have negative internal self-talk that can be derived from their maladaptive schemas (strict standards, obedience, and emotional inhibition) in their childhood. The self-talk in adolescents is caused by compressed inner anger induced by their schemas.

Conclusions

The analysis of the lived experience of adolescents showed that adolescents with early maladaptive schemas (obedience, emotional inhibition, and strict standards) display their most important behavioral problems through six main themes, including aggressive behavior, unwillingness to be in family gatherings, lack of self-expression, passive behavior, negative emotions, and inner self-talk. Since early maladaptive schemas are among the important factors in childhood, parenting training and effective parent-child interaction courses can be held in schools and counseling centers.

Ethical considerations

Before conducting the interviews, the objectives of the study were explained to the participants, the interviews were recorded with their consent, and comprehensive and clear instructions were given to them for the publication of the research results, emphasizing the principle of confidentiality. All participants were free to withdraw from the study at any stage.

Financial support

This research project did not receive any special grant from any institution and all costs during the research process were financed by the researchers.

Conflict of Interests

The authors reported no conflict of interest in this study.

Authors' contributions

First author: Executing the research project and drafting the manuscript

The second author (corresponding author): Study design and concept and manuscript revision

Acknowledgements

The authors would like to appreciate all adolescents and their parents who contributed to conducting this research project.

مطالعه کیفی مشکلات رفتاری نوجوانان دارای طرح‌واره‌های ناسازگار^۱

فرشته وطنی،^۱ فهیمه نامدارپور^۲

۱. دانش‌آموخته گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خمینی شهر، ایران
۲. استادیار، گروه مشاوره، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خمینی شهر، ایران namdarpour@iaukhsh.ac.ir

چکیده

نوجوانان به عنوان یکی از گروه‌های سنی آسیب‌پذیر در معرض انواع مشکلات روان‌شناختی قرار دارند. هدف پژوهش حاضر مطالعه کیفی مشکلات رفتاری نوجوانان دارای طرح‌واره‌های ناسازگار بود. این پژوهش از نوع کیفی و با روش تحلیل تماتیک انجام شد. جامعه آماری این پژوهش کلیه نوجوانان پسر ۱۲ تا ۱۵ سال مشغول به تحصیل در دوره اول دبیرستان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ ساکن در شهر اصفهان بودند. برای گردآوری داده‌ها در ابتدا پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار یانگ (۱۹۹۴) توسط دانش‌آموزان تکمیل گردید و سپس نوجوانانی که در سه طرح‌واره مشترک (اطاعت، بازداری هیجانی و معیارهای سختگیرانه) نمره بالا کسب کرده بودند، با توجه به این که نقطه برش این پرسشنامه ۱۵ است و نمره‌ی بالاتر نشان‌دهنده حضور پررنگ‌تر طرح‌واره ناکارآمد است، مورد مصاحبه نیمه‌ساختاریافته قرار گرفتند. ۱۰ نوجوان به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و سپس کدگذاری به روش کلاسی و استخراج مضمون‌های اصلی و فرعی مورد تحلیل قرار گرفتند. تحلیل داده‌ها ۶ مقوله نهایی را نشان داد که عبارتند از: رفتار پرخاشگرانه، عدم تمایل حضور در جمع خانوادگی، عدم خودابرازی، داشتن رفتار متغذله، هیجان‌های منفی و خودگویی درونی. بر اساس یافته‌های این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه (اطاعت، بازداری هیجانی و معیارهای سختگیرانه) می‌تواند باعث مشکلات رفتاری نوجوانان شود.

واژه‌های کلیدی: نوجوانان، طرح‌واره‌های ناسازگار، مشکلات رفتاری.

مقدمه

نوجوانان بخش بزرگی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند، به طوری که در بسیاری از کشورها حدود ۴۰ تا ۵۰ درصد از افراد، زیر ۱۸ سالگی قرار دارند و این امر نشان‌دهنده اهمیت توجه به سلامت روانی و رفتاری در نوجوانان به‌عنوان بزرگسالان و آینده‌سازان جامعه است (Chaulagain et al., 2019). نوجوانی مرحله‌ای است که با افزایش عوامل تنش‌زا در حوزه‌های مختلف زندگی مشخص می‌شود (Lisi et al., 2022). در این دوران، فرد کودکی را پشت سر گذاشته و وارد مرحله جدیدی از زندگی خود می‌شود که در آن جنبه‌های مختلف سلامت روان فرد دستخوش تغییر می‌گردد (Pachucki et al., 2015). در طول این تغییرات، نوجوانان ممکن است مشکلات رفتاری خاصی از خود نشان دهند که این امر می‌تواند تأثیر بسیار بزرگی بر آینده آنان داشته باشد (Alibabae et al., 2021)، و در صورتی که این مشکلات رفتاری مورد توجه جدی قرار نگیرند، ممکن است منجر به پیامدهای نامطلوب در بزرگسالی شوند (Rahmanzadeh Moghadam et al., 2020). مسایل و مشکلات نوجوانان شامل مشکلات با همسالان، مشکلات شخصی، مشکلات تحصیلی، مشکلات اجتماعی، مشکلات والدینی (Anisi et al., 2007)، مشکلات اضطراب و افسردگی، رفتار پرخاشگرانه و نافرمانی و مشکلات سلوک است (Göbel et al., 2016).

این مشکلات، باعث شده است نوجوانانی که در دوران مدرسه هستند را با مسائل زیادی مواجه و پیشرفت و موفقیت آنان را تهدید کند (Evensen, 2019). مشکلات رفتاری در دوران نوجوانی عموماً شایع و با تأخیر تشخیص داده می‌شوند و در بیشتر موارد علیرغم آثار قابل توجه بر

^۱ این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده با کد IR.IAU.KHSH.1400.39 مورخ ۱۴۰۰/۰۶/۲۳ می‌باشد.

زندگی نوجوان، به سختی درمان پذیرند (Weitzman & Wegner, 2015). بر اساس آمار سازمان بهداشت جهانی، حداقل ۱ نفر، از ۶ نوجوان ۱۲ الی ۱۹ ساله از مشکلات سلامت روانی رنج می‌برد و میزان شیوع در کشورهای توسعه یافته و کمتر توسعه یافته بین ۱۳ تا ۳۹ درصد برآورد شده است (Cui et al., 2020). بر اساس نتایج پژوهش‌های مختلف در ایران حدود ۲۵ درصد از نوجوانان دارای مشکلات رفتاری هستند (Salehi & Intisar Fomeni, 2012). رفتار و مشکلات رفتاری، به‌طور گسترده تابعی از عملکرد شخص و محیط افراد است (Wang et al., 2018). عوامل فردی همچون طرح‌واره‌ها به‌طور فزاینده‌ای توسط پژوهشگران در مطالعات مختلف مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته‌اند. نتایج این مطالعات حاکی از آن است که این عامل می‌تواند در سلامت عمومی افراد از جایگاه ویژه‌ای برخوردار باشد (Aloi et al., 2020). محققان شواهد قدرتمندی از ارتباط طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با مشکلات زوان‌شناختی و رفتاری ارائه داده‌اند (Van Wijk-Herbrink et al., 2018).

طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به‌عنوان الگوهای گسترده، ناکارآمد و فراگیر تعریف شده‌اند که شامل خاطرات، احساسات، شناخت و حس‌های بدنی در مورد خود و ارتباط با دیگران می‌شوند. این طرح‌واره‌ها در اوایل کودکی شکل گرفته و تا پایان عمر باقی می‌مانند (Orue et al., 2014). طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در عمیق‌ترین سطح شناخت، معمولاً خارج از آگاهی عمل می‌کنند و فرد را از نظر زوان‌شناختی در معرض ابتلاء به افسردگی، اضطراب، روابط ناکارآمد، اعتیاد و سایر اختلال‌های روانی و رفتاری قرار می‌دهند (Thimm, 2010). در چند مطالعه بروی نوجوانان و دانشجویان نتایج حاکی از رابطه معنی‌دار طرح‌واره ناسازگار طرد و بریدگی با تعدادی از مشکلات رفتاری (Van Wijk-Herbrink et al., 2018)، علائم افسردگی (Cámara & Calvete, 2012) و اضطراب جدایی (Calvete et al., 2013) بود.

نوجوانان با طرح‌واره‌های ناسازگار از راهبردهای کنار آمدن ناکارآمد در زندگی استفاده می‌کنند. این طرح‌واره‌ها سبب سوگیری در تعبیر و تفسیر رویدادها می‌شوند و این سوء برداشتها به‌نوبه‌ی خود در روابط بین فردی به‌صورت نبود تفاهم، تحریف در بازخوردها، انتظارات غیرمنطقی نمایان می‌گردد و به‌گونه‌ای متناقض و اجتناب‌ناپذیر زندگی نوجوانان را به شرایط تنش‌زای دوران کودکی می‌کشاند که غالباً برای آنان زیان‌بخش است و سبب ایجاد مشکلات بسیار می‌گردند (Ilanlu et al., 2020). همچنین بر اساس طرح‌واره دیگر-جهت‌مندی، نوجوانان نیاز افراطی به مورد تأیید واقع شدن توسط همسالان و به تبع آن ترس از طرد یا عدم پذیرش دارند. از همین رو نوجوانانی که انگیزه بالایی برای ایجاد تأثیر خوب بر دیگران و جلوگیری از طرد شدن دارند، درباره اتفاقاتی که برایشان می‌افتد و یا احساساتی که درگیر آن می‌شوند، مدام به نشخوار ذهنی پرداخته و در معرض تجربه افسردگی و اضطراب اجتماعی قرار می‌گیرند. ضمن این‌که طرح‌واره‌های ناسازگار با هدایت پردازش شناختی نوجوانان، سبب ادامه‌دار شدن مشکلات رفتاری در آنان می‌شوند؛ بدین معنی که نوجوان تنها بر روی عناصری در روابط متمرکز می‌شود که تأییدکننده طرح‌واره مورد نظر هستند و سایر اطلاعات مغایر را به حداقل رسانده یا انکار می‌کنند (Calvete et al., 2013).

پژوهش‌ها به‌صورت دقیق مشخص نکرده‌اند که هر طرح‌واره یا مجموعه‌ای از طرح‌واره‌ها در نوجوانان ممکن است باعث بروز کدام رفتارها در آنان شود. بنابراین به نظر می‌رسد که بررسی دقیق رفتارهای نشأت گرفته از هر یک یا مجموعه‌ای از طرح‌واره در نوجوانان می‌تواند زمینه را برای برنامه‌ریزی و انجام آموزش‌ها و مداخلات خاص هموار سازد. از این‌رو در پژوهش حاضر سعی شد تا به‌منظور بررسی دقیق‌تر مشکلات رفتاری در نوجوانان دارای طرح‌واره‌های ناسازگار، صرفاً نوجوانان دارای طرح‌واره‌های مشترک اطاعت، بازداری هیجانی و معیارهای سختگیرانه بررسی شوند. بنابراین کار کردن بر روی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به‌عنوان هسته مشکلات رفتاری می‌تواند ضمن به چالش کشیدن این طرح‌واره‌ها، زمینه را برای تغییرات با دوام‌تری ایجاد نماید. با توجه به آسیب‌پذیری دوره نوجوانی و از آن‌جا که در صورت ابتلاء به مشکلات رفتاری، همه جنبه‌های زندگی فردی و اجتماعی نوجوانان تحت تأثیر قرار می‌گیرد، هرگونه تلاشی که در راستای شناسایی، تشخیص، پیشگیری، کنترل و درمان صورت گیرد و بهداشت روانی جامعه را ارتقاء بخشد، ارزشمند است. پژوهش حاضر به درک عمیق‌تر اثراتی که ممکن است طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر مشکلات نوجوانان داشته باشد کمک نموده و این موضوع می‌تواند مبنای نظری و عملی مناسبی برای کاهش این نوع مشکلات از نظر آموزشی و درمانی فراهم نمایند و به هدفمندی بهتر مداخلات در این حوزه منجر گردد؛ بنابراین، با هدف بررسی کیفی مشکلات رفتاری نوجوانان، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این پرسش است که مشکلات رفتاری نوجوانان دارای طرح‌واره‌های ناسازگار چیست؟

روش

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری

پژوهش حاضر یک مطالعه کیفی است که به روش تحلیل مضمون (تحلیل تماتیک) مبتنی بر الگوی کلایزی انجام شد. تحلیل مضمون، فرآیند شناسایی الگوها یا تمها در بطن داده‌های کیفی است. با توجه به این‌که از ۱۲ تا ۱۸ سگی می‌تواند تفاوت‌های رفتاری به علت ماهیت بلوغ زیاد باشد و روایی پژوهش تحت تأثیر بلوغ قرار گیرد تصمیم گرفته شد دامنه زمانی سن بلوغ محدودتر گردد تا روایی داده‌ها بهتر محقق شود، بنابر این جامعه هدف کلیه نوجوانان پسر ۱۲ تا ۱۵ سال مشغول به تحصیل در دوره اول دبیرستان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ ساکن در شهر اصفهان بودند. روش انتخاب مشارکت‌کنندگان در این پژوهش بر مبنای نمونه‌گیری هدفمند بود. فرآیند نمونه‌گیری و تعیین نمونه نیز تا اشباع نظری یعنی

زمانی که هیچ‌گونه داده و اطلاعات تازه‌ای به دست نیامد و تمام اطلاعات به دست آمده تکراری بود، ادامه داشت که در نهایت مصاحبه تا اشباع داده‌ها با ۱۰ نفر ادامه یافت. افرادی که دارای سه طرح‌واره مشترک (اطاعت، بازداری هیجانی و معیارهای سختگیرانه) بودند و نمره بالاتری در پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار یانگ کسب کرده بودند، انتخاب شدند. نمره فرد در هر طرح‌واره با جمع نمرات پنج سوال مربوط به آن طرح‌واره حاصل می‌شود که دامنه آن در هر طرح‌واره از ۵ تا ۲۵ است. نقطه برش این پرسشنامه ۱۵ است و نمره‌ی بالاتر نشان‌دهنده‌ی حضور پررنگ‌تر طرح‌واره ناکارآمد است.

انتخاب هم‌زمان این سه طرح‌واره به این معنا نیست که سایر طرح‌واره‌ها مهم نیستند، بلکه می‌توان گفت به علت کنترل بیشتر و نیز شناخت عمیق‌تر و دقیق‌تر مشکلات رفتاری ناشی از آن‌ها و این‌که پرداختن به همه طرح‌واره‌ها در حوصله این پژوهش نبود همچنین توجه به این‌که بالاترین طرح‌واره‌ها ابتدا هدف درمان قرار می‌گیرند این سه طرح‌واره انتخاب شدند.

معیارهای ورود به پژوهش عبارت بودند از: سن بین ۱۲ تا ۱۵ سال، تمایل به شرکت در پژوهش، نمره بالا در طرح‌واره‌های اطاعت، بازداری هیجانی و معیارهای سختگیرانه. همچنین ملاک‌های خروج از مطالعه نیز شامل: عدم تمایل به ادامه پژوهش، داشتن طرح‌واره‌هایی به جز ۳ طرح‌واره مورد نظر و ناقص پر کردن پرسشنامه بود.

ابزار اندازه‌گیری

در این پژوهش داده‌ها از طریق پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه یانگ (Yang, 1998) و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته جمع‌آوری شدند که به مصاحبه‌شونده‌ها این اجازه را می‌داد که در یک چارچوب تقریبی ۳۰ تا ۴۵ دقیقه‌ای به سوال‌ها پاسخ دهند. بخشی از سوال‌های مصاحبه به این شرح است: «در حال حاضر چه مسأله‌ای دغدغه اصلی ذهن توست؟»، «این مسائل چه تأثیری بر روی تو دارند؟». در این پژوهش برای اعتبار یافته‌ها، از تطابق توصیف محقق و افراد مورد بررسی، استفاده شد و بعد از اتمام هر مصاحبه، بلافاصله یادداشت‌برداری‌ها و محتوای ضبط شده به دقت مطالعه شده و در نتیجه تلاش گردید تا صحت مفاهیم و مقوله‌های استخراج شده در رفت و برگشت با واقعیت، از سوی شرکت‌کنندگان در پژوهش مورد تأیید قرار گیرد. از طرف دیگر کدها و مضمون‌های انتخابی در چندین جلسه با اساتید پژوهش بررسی شد و اعتبار یافته‌های به دست آمده توسط مشارکت‌کنندگان و اساتید متخصص در این حوزه مورد تأیید قرار گرفت.

پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار (Young Schema Questionnaire): این پرسشنامه توسط یانگ (Yang, 1998) ساخته شد و شامل ۷۵ عبارت و ۵ حوزه طرح‌واره‌ای است که بریدگی و طرد را با سؤال‌های ۱ تا ۲۵؛ خودگردانی و عملکرد مختل را با سؤال‌های ۲۶ تا ۴۵؛ دیگرجهت‌مندی را با سؤال‌های ۴۶ تا ۵۵؛ گوش به زنگی بیش از حد و بازداری را با سؤال‌های ۵۶ تا ۶۵؛ محدودیت‌های مختل را با سؤال‌های ۶۶ تا ۷۵ در طیف لیکرت ۶ درجه‌ای از ۶ (کاملاً درست درباره من) تا ۱ (کاملاً غلط درباره من) ارزیابی می‌کند. والر و همکاران (Waller et al, 2001) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۶ را برای این ابزار گزارش کردند و نشان دادند این پرسشنامه روایی افتراقی مطلوبی دارد. در ایران روایی و اعتبار این پرسشنامه توسط یوسفی (Yousefi, 2011) در طی ۲ مرحله بر روی یک نمونه ۱۱۴ نفری بررسی شده و اعتبار پرسشنامه با استفاده از دو روش آلفای کرونباخ و دونیمه کردن در کل نمونه به ترتیب ۰/۹۱ و ۰/۸۶ به دست آمد. در این پژوهش ضریب پایایی مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمد.

روند اجرای پژوهش

جهت انجام این مرحله از پژوهش از دانشگاه معرفی‌نامه برای مراجعه به مدارس دریافت شد. پس از مراجعه و هماهنگی با مدیران مدرسه برنامه‌ای تنظیم شد تا با دانش‌آموزان جهت ارائه هدف و مراحل کار پژوهش جلسه برگزار گردد. سپس از دانش‌آموزانی که رضایت شرکت در این کار تحقیقاتی داشتند شماره تماس دریافت شد. ابتدا لینک پرسشنامه آنلاین طرح‌واره‌های ناسازگار یانگ برای نوجوانان ارسال شد و از آنان خواسته شد که به محض تکمیل پرسشنامه پژوهشگر را مطلع سازند. بلافاصله به تجزیه و تحلیل و نمره‌گذاری پرسشنامه پرداخته شد و سه طرح‌واره‌ای که اکثراً در آن نمره بالا کسب کرده بودند، انتخاب شد. با دانش‌آموزانی که سه طرح‌واره مشترک (اطاعت، بازداری هیجانی و معیارهای سختگیرانه) را دارا بودند، تماس گرفته شد و پس از توضیح مراحل بعدی کار درخواست قرار ملاقات برای مصاحبه انجام گرفت. در این مرحله هدف مطالعه برای نوجوانانی که مایل به همکاری بودند به صورت تک به تک توضیح داده شد و پس از ارائه اطلاعات کافی در ارتباط با ماهیت اهداف پژوهش از نوجوانان درخواست شد فرم رضایت آگاهانه مشارکت در مصاحبه ضبط شده را امضا کنند. در این فرم به‌طور مفصل توضیح داده شد که شرکت‌کنندگان چگونه می‌توانند در هر زمانی از مطالعه انصراف دهند. همچنین به شرکت‌کنندگان نحوه استفاده از مصاحبه‌ها و استفاده از کد برای حفظ حریم خصوصی آنان توضیحاتی ارائه گردید و اطمینان و اعتماد آنان در مورد محرمانه بودن مصاحبه‌ها جلب شد. مصاحبه با سؤالات کلی

شروع و همزمان با ضبط، یادداشت‌برداری صورت می‌گرفت و در فرآیند مصاحبه چنانچه سؤالاتی برای روشن شدن موضوع به ذهن می‌رسید از مصاحبه شونده پرسیده می‌شد. مصاحبه با شرکت‌کنندگان تا رسیدن به اشباع اطلاعات زمانی که داده جدید به دست نیامد، ادامه یافت. پس از ضبط هر مصاحبه بلافاصله پیاده‌سازی آن‌ها بر روی کاغذ انجام می‌شد و داده‌ها در طول بازه زمانی ۶ ماهه جمع‌آوری، ثبت، کدگذاری و در قالب کد نهایی دسته‌بندی گردید.

جدول ۱

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

کد	سن	تحصیلات پدر	تحصیلات مادر	نمرات طرح‌واره معیارهای سختگیرانه	نمرات طرح‌واره اطاعت	نمرات طرح‌واره بازداری هیجانی
۱	۱۴	کارشناسی	کارشناسی ارشد	۲۰	۲۰	۲۱
۲	۱۵	کارشناسی	کارشناسی	۲۳	۲۱	۲۰
۳	۱۵	پزشک	کارشناسی	۲۳	۲۰	۲۰
۴	۱۳	کارشناسی ارشد	کارشناسی	۲۲	۲۰	۲۱
۵	۱۵	کارشناسی	کارشناسی	۲۱	۲۰	۲۲
۶	۱۵	کارشناسی	کارشناسی	۲۱	۲۲	۲۰
۷	۱۵	دندانپزشک	کارشناسی	۲۰	۲۰	۲۰
۸	۱۲	کارشناسی	کارشناسی	۲۳	۲۱	۲۲
۹	۱۵	کارشناسی	کارشناسی	۲۰	۲۱	۲۰
۱۰	۱۵	دکتری	کارشناسی	۲۲	۲۰	۲۰

تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش کلایزی (Colaizzi, 1978) استفاده شد. بر مبنای این مراحل مصاحبه برای تحلیل نهایی و استخراج و به شیوه ۷ مرحله‌ای کلایزی مورد تحلیل قرار خواهد گرفت. این مراحل عبارتند از: ۱) در ابتدا تمام توصیف‌های ارائه شده از سوی مشارکت‌کنندگان، چندین مرتبه خوانده می‌شود تا محتوای کلی آن درک شود. ۲) در مرحله بعد با مراجعه به تمام توصیف‌های ارائه شده، جملات و عبارات مهم که مستقیماً به اهداف پژوهش مرتبط بودند، استخراج شدند و در فایل‌های جداگانه‌ای نگهداری می‌شوند. این کار به این دلیل انجام گرفت که اطلاعاتی که درصد اهمیت کمتری دارند از دست نروند، زیرا ممکن است در مراحل بعدی اهمیت آن‌ها مشخص شوند. ۳) سپس تلاش شد تا به معنی هر یک از جملات مهم پی برده شود و سپس معانی بیرون کشیده از جملات باهم ترکیب شوند تا یک معنی مشترک حاصل شد (۴) در مرحله بعدی، مراحل قبل برای هر یک از جملات مهم تکرار شد و معانی فرموله شده و مرتبط به هم در دسته‌هایی از مفاهیم و موضوعات اصلی قرار داده شد. ۵) در مرحله بعدی مفاهیم کلیدی اطلاعات که انتخاب شده بودند، به صورت خلاصه‌ای روایت‌وار نوشته می‌شوند. ۶) سپس به منظور اعتبارسنجی نهایی نتایج برای شرکت‌کنندگان شرح داده شد و از آن‌ها خواسته خواهد شد تا نظرات و واکنش‌های خود را راجع به نتایج ارائه دهند. ۷) از روش بررسی قابلیت اطمینان نیز استفاده شد که طی آن متن مصاحبه‌ها و خلاصه آن‌ها به رؤیت همکار پژوهش و یک متخصص روش کیفی رسید و آن‌ها با توجه به برداشت خود کدگذاری‌هایی انجام دادند. سپس با مقایسه کدهای به دست آمده و در مواردی که عدم هماهنگی وجود داشت، با برگزاری جلسه‌های گفتگو سعی شد تا نظرات اعضا را به هم نزدیک کنیم (Hosseini et al., 2021).

یافته‌ها

تحلیل داده‌ها منجر به شناسایی پنجاه و دو کد اولیه، بیست کد ثانویه و شش کد نهایی شد. کدهای نهایی تحت عنوان «رفتار پرخاشگرانه»، «عدم تمایل حضور در جمع خانوادگی»، «عدم خودابرازی»، «داشتن رفتار منفعلانه»، «هیجان‌های منفی»، «خودگویی‌های درونی» شناسایی گردیدند.

جدول ۲
کدبندی گزاره‌های مشکلات رفتاری

کدها	نمونه عبارت مفهومی	کد اولیه	کد ثانویه	کد نهایی
۷	بعضی وقتا داد میزنم	داد زدن		
۳	مامانم که داد میزنه حرف زشت میزنم	فحاشی کردن	رفتار پرخاشگرانه کلامی	
۹	خیلی باهاشون کل کل میکنم	کل کل کردن		
۳	وقتی دیگه بخوام خیلی بد باشم ادا در میارم	ادا در آوردن	رفتار پرخاشگرانه	
۶	درو محکم میندم	محکم بستن در	رفتار پرخاشگرانه غیر کلامی	
۸	بعضی وقتا باهاشون قهر میشم	قهر کردن		
۵	برادرمو میزنم	کتک زدن		
۶	توی جمع‌های خانوادگی نمیرم	نرفتن به جمع خانوادگی		
۶	برای رفتن به مهمونی بهونه میارم	بهانه آوردن		
۷	به محض دعوت شدن برای یه مهمونی فوری میگم من نیام	بیان اشکار نیامدن به میهمانی		
۶	اگه بعد پارک بخوان خونه یکی از فامیلا برن به یه بهونه دم خونه پیاده میشم	پیاده شدن و نرفتن به میهمانی	مقاومت در برابر رفتن میهمانی	
۶	وقتی میخوان برن مهمونی خودمو به مریضی میزنم	تمارض برای نرفتن به میهمانی		
۵	بعد از ظهر زیاد میخوانم تا هنگام رفتن به مهمونی درس رو بهونه کنم	خوابیدن زیاد برای به تاخیر انداختن انجام تکالیف		عدم تمایل حضور در جمع خانوادگی
۸	به بهونه کاربا لپ تاپ زود برمگردم خونه	بهانه‌جویی برای ترک زودتر میهمانی		
۶	از عمد با خودم کیفمو میهمانی نمیرم تا مجبور شن منو زود برگردونن	نبردن عمدی وسایل ضروری با خود به مهمانی	حضور کوتاه مدت در جمع	
۹	توی جمع‌های فامیلی باگوشیم بازی میکنم	بازی با گوشی در جمع		
۱	با بابام شروع به حرف زدن میکنم تا کسی باهام حرف نزنه	حرف زدن با پدر در میهمانی	فعال نبودن در جمع	
۴	وقتی ازم سوالی میپرسن خیلی کوتاه وسرد جواب میدم	دادن پاسخهای سرد و کوتاه		
۵	میرم یه گوشه دور از همه میشینم	دور از جمع نشستن	گوشه‌گیری	
۱۰	اصولا ساکت هستم	ساکت بودن	ساکت بودن	
۸	حرفامو به کسی نمیگم	نگفتن حرف‌ها		
۱	حرفامو به مرغ مینام میگم	حرف زدن با مرغ مینا	توداری	عدم خود ابرازی
۲	کلا همه چیزو توی دلم میریزم	دردل ریختن حرف‌ها		
۵	اگر حرفی بزنم باید حواسم به حرفام باشه	متوجه حرف‌ها بودن	سنجیدن حرف‌ها	
۱۰	بعضی وقتها حق با خودمه ولی نمیتونم مقاومت کنم	عدم توانایی مقاومت در برابر ناحق		
۷	نمیتونم بعضی مواقع بهشون نه بگم	عدم توانایی نه گفتن	نداشتن رفتار جسورانه	
۸	برای اشتهی اول خودم پیش قدم میشم	پیش قدم شدن برای اشتهی		
۷	بعضی وقتها حق با خودمه ولی نمیتونم مقاومت کنم	مقصر دانستن خود		
۶	برام مهم نیست که درک بشم یا نه	مهم نبودن درک شدن یا نشدن		
۶	خونسرد به کارام میرسم	خونسرد بودن		
۷	هیچ عکس العملی نشون نمیدم	نشان ندادن عکس العمل		
۸	آدم حساسی نیستم	حساس نبودن	بی تفاوت بودن	
۵	حالا انگار هر وقت ناراحت میشم احساسم یادم میمونه یا اونو مینویسم؟	به خاطر نسپردن احساسات		داشتن رفتار منفعلانه
۵	دوست ندارم اونا از دستم ناراحت بشن	عدم علاقه به ناراحت کردن والدین		
۷	اونا حق دارن ما بچه شونیم	حق دادن به والدین	تسلیم خواست والدین شدن	
۵	وقتی میگن درس بخون باید درس خوند دیگه	درس خواندن به خواست والدین		

کدها	نمونه عبارت مفهومی	کد اولیه	کد ثانویه	کد نهایی
۲	مامانم جلوی بابام تخریب میکنم	تخریب کردن مادر	کینه	
۵	به دنبال فرصتی برای انتقام از اونا	منتظر انتقام گرفتن		
۱۰	بعضی وقتا از اونا متنفر میشم	تنفر داشتن	تنفر	
۷	وقتی محدودم میکنن بغض میکنم	بغض کردن	غم	هیجان‌های منفی
	بعضی وقتا از دست همه دنیا ناراحتم	ناراحت شدن		
۵	خیلی وقتا سراپام دچار اضطراب میشه	مضطرب بودن	اضطراب	
۸	از خشم مشتھامو گره میکنم	داشتن خشم	خشم	
۷	بهشون میگم دور وبرم نباین عصبانی ام	عصبانی شدن		
۷	تا کی باید همه ش من کوتاه بیام	خسته شدن از کوتاه آمدن		
۵	با خودم میگم این گیر دادنا هم یه حدی داره	حد داشتن گیر دادنها	سرزنش خود	
۹	چرا هر چی میگن باید من گوش کنم؟	به تنگ آمدن از حرف شنوی		
۳	اونا بهتر صلاح منو میدونن	اعتقاد به خیرخواهی والدین	توجه	خودگویی‌های درونی
۷	موفق بودن من باعث سربلندیشونه	توجه کردن رفتار والدین		
۶	تقصیر من شد	مقصر دانستن خود		
۱۰	برم عذرخواهی کنم	عذرخواهی	پشیمانی	
	نباید مامانم ناراحت میکردم	پشیمانی از کرده خود		

کد اول: رفتار پرخاشگرانه

پرخاشگری نوجوانان یکی از چالش‌هایی است که بسیاری از والدین با آن مواجه می‌شوند. برخی تغییرات جسمانی و روانی و احساس برتری و استقلال طلبی در این دوره از زندگی زمینه‌ساز بروز خشم و رفتار پرخاشگرانه در نوجوان هستند اما در بسیاری از موارد پرخاشگری نوجوان به تعامل والدین و نحوه برخورد آن‌ها با نوجوان بر می‌گردد. یافته‌های حاضر نشان می‌دهد که نوجوانان از پرخاشگری بسیار استفاده می‌کنند. مقوله‌های فرعی به شرح زیر است:

رفتار پرخاشگرانه کلامی: زمانی که فرد در راه رسیدن به اهدافش با موانع مواجه می‌شود، رفتار پرخاشگرانه از خود نشان می‌دهد. پرخاشگری کلامی به صورت داد زدن، تحقیر کردن و توهین یا تمسخر به آسیب و اذیت دیگری منجر می‌شود. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۷ بیان می‌کند "بعضی وقتا داد می‌زنم" و یا شرکت‌کننده شماره ۹ بیان می‌کند "خیلی باهاشون کل کل می‌کنم"

رفتار پرخاشگرانه غیر کلامی: رفتار پرخاشگرانه غیر کلامی زمانی است که نوجوانان از کسی عصبانی یا ناراحت هستند اما به او نمی‌گویند یا نمی‌توانند بگویند. این ناتوانی در بیان احساسات دشوار به روشی منطقی است و اغلب می‌تواند مشکل را بدتر کند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۶ بیان می‌کند "درو محکم می‌بندم" و شرکت‌کننده شماره ۸ بیان می‌کند "بعضی وقتا باهاشون قهر می‌شم"

کد دوم: عدم تمایل حضور در جمع خانوادگی

یکی از رفتارهای نوجوانان عدم تمایل و بی‌علاقگی برای حضور در جشن‌ها و مهمانی‌های خانوادگی یا مسافرت‌های جمعی است. یافته‌های حاضر نشان می‌دهد که نوجوانان عدم تمایل حضور در جمع خانوادگی را به شکل‌های گوناگون نشان می‌دهند. مقوله‌های فرعی به شرح زیر است:

مقاومت در برابر نرفتن مهمانی: نوجوانان در این اوقات اغلب بهانه‌گیر شده و دوست دارند به جای شرکت در جمع‌های خانوادگی وقتشان را با دوستان یا به تنهایی در خانه سپری کنند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۷ بیان می‌کند "برای رفتن به مهمونی بهونه میارم، به محض دعوت شدن برای یه مهمونی فوری میگم من نیام" و شرکت‌کننده شماره ۵ بیان می‌کند "بعد از ظهر زیاد می‌خواهم تا هنگام رفتن به مهمونی درس رو بهونه کنم"

حضور کوتاه‌مدت در جمع: نوجوانان در این موارد از ملاقات با سایر افراد، مهمانی رفتن و سایر موقعیت‌هایی که به نوعی حضور فرد در جمع را می‌طلبد دوری می‌کنند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۸ بیان می‌کند "به بهونه کار با لپ تاپ زود برمیگردم خونه" و شرکت‌کننده شماره ۶ بیان می‌کند "از عمد با خودم کیفمو می‌همانی نمیبرم تا مجبور شن منو زود برگردون"

فعال نبودن در جمع: نوجوانان در این موقعیت تمایلی به شرکت در بحث‌های جمعی ندارند و معمولاً از هرگونه ارتباط اجتماعی اجتناب می‌کنند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۱ بیان می‌کند "با بابام شروع به حرف زدن میکنم تا کسی باهام حرف نزنه" و شرکت‌کننده شماره ۹ بیان می‌کند "توی جمع‌های فامیلی با گوشیم بازی میکنم"

کد سوم: عدم خودابرازی

مهارت خودابرازی یکی از ویژگی‌هایی است که ممکن است نوجوانان نتوانند به خوبی در خود پرورش دهند در این صورت به خوبی نمی‌تواند احساسات و رفتارهای حقیقی خود را بروز دهند و به خاطر خوش آمد دیگران خود را به طور غیر واقعی نشان می‌دهند. البته این کار هرگز بدین معنا نیست که فرد دارای مهارت خود ابرازی، دیگران را برنجانند و یا طوری رفتار کند که دیگران ناراحت شوند. فرد با ابراز وجود کردن در حقیقت سعی می‌کند در اجتماع، حق خود را بگیرد و مذاکرات را هم به سود خود مدیریت کند، به عبارت دیگر عدم خودابرازی می‌تواند به شکل‌های گوناگونی نظیر سکوت، صحبت نکردن در مورد اهداف و برنامه‌های شخصی، سنجیدن موقعیت و بعد عمل کردن و تمایل به مسامحت بیشتر تا جسارت بروز کند. مقوله‌های فرعی به شرح زیر است:

گوشه‌گیری: گوشه‌گیری نوجوانان پدیده‌ای است که باعث می‌شود نوجوان از برقرار کردن ارتباط با افراد و محیط خارج دوری کند. نوجوانان گوشه‌گیر از فعالیت و حضور در فعالیت‌های اجتماعی سرباز می‌زنند و معمولاً در میهمانی‌ها دور از جمع می‌نشینند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۵ بیان می‌کند "میرم به گوشه دور از همه میشینم"

ساکت بودن: کمروبی و خجالتی بودن یکی از دلایل بی‌میلی نوجوانان به مهمانی و مسافرت رفتن با والدین می‌باشد. والدین، مهم‌ترین نقش را در شکل‌گیری و جهت‌دهی به خجالتی بودن نوجوانان ایفا می‌کنند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۱۰ بیان می‌کند "اصولاً ساکت هستم"

توداری: نوجوانان ممکن است در این دوران بسیار تودار و درون‌گرا شوند و تمایلی به درمیان گذاشتن اهداف و برنامه‌های خویش با سایر افراد نداشته باشند و اغلب در مورد نارحتی‌ها و احساسات خود برون‌ریزی ندارند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۱۰ بیان می‌کند "اصولاً ساکت هستم"

سنجیدن حرف‌ها: بعضی از نوجوانان بسیار صحبت‌های خود را بررسی می‌کنند سپس به زبان می‌آورند این افراد کلام را در ذهن خود تجزیه و تحلیل کرده و با ملاحظات خاصی آن را بر زبان می‌آورند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۵ بیان می‌کند "اگر حرفی بزنم باید حواسم به حرفام باشه"

نداشتن رفتار جسورانه: برخی از نوجوانان در استفاده از سبک رفتاری جسورانه دارای نقطه‌ضعف هستند ایشان در احقاق حقوق خود، بیان نظر و احساس نسبت به موضوعات مختلف، درخواست کردن از دیگران و رد درخواست آن‌هاست به مشکل برمی‌خورند و نمی‌توانند موفق عمل کنند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۱۰ بیان می‌کند "بعضی وقتها حق با خودمه ولی نمیتونم مقاومت کنم" و شرکت‌کننده شماره ۷ بیان می‌کند "نیتونم بعضی مواقع بهشون نه بگم"

کد چهارم: داشتن رفتار منفعلانه

نوجوانانی که از سبک ارتباط منفعلانه یا غیرفعال استفاده می‌کنند اغلب بی‌تفاوت عمل می‌کنند و تسلیم دیگران می‌شوند. نوجوانان منفعل معمولاً در بیان احساسات یا نیازهای خود شکست می‌خورند و به دیگران اجازه می‌دهند تا خود را ابراز کنند. اغلب، فقدان ارتباط بیرونی یک ارتباط‌گر منفعل می‌تواند منجر به سوء تفاهم، ایجاد خشم یا رنجش شود. در عین حال، این افراد ارتباطی می‌توانند در هنگام بروز تعارض ایمن‌تر صحبت کنند، زیرا به احتمال زیاد از رویارویی اجتناب می‌کنند یا از تنش با دیگران سر باز می‌زنند. نوجوانان با سبک ارتباطی منفعل به راحتی می‌توانند با افراد کنار بیایند زیرا دیگران را دنبال می‌کنند و با جریان پیش می‌روند. مقوله‌های فرعی به شرح زیر است:

بی‌تفاوت بودن: نوجوانانی که دارای ویژگی بی‌تفاوتی هستند معمولاً با ویژگی‌هایی مانند عدم بروز احساسات، علاقه یا نگرانی از چیزی شناسایی می‌شوند. این حالت دلالت بر بی‌علاقگی یا سرکوب احساساتی مانند نگرانی، هیجان، انگیزه یا اشتیاق دارد. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۵ بیان می‌کند "حالا انگار هر وقت ناراحت میشم احساسم یادم می‌مونه یا اونو مینویسم؟" و شرکت‌کننده شماره ۶ بیان می‌کند "برام مهم نیست که درک بشم یا نه"

تسلیم خواست والدین شدن: برخی از نوجوانان برای خود هویت مستقل قائل نیستند و به راحتی تسلیم خواسته‌های والدین خود می‌شوند و علایق و فعالیت‌های خود را متناسب با خواست والدین پیش می‌برند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۵ بیان می‌کند "دوست ندارم اونا از دستم ناراحت بشن" و شرکت‌کننده شماره ۷ بیان می‌کند "اونا حق دارن ما بچه شونیم"

کد پنجم: هیجان‌های منفی

دوران نوجوانی دوره ای پرتنش است و برجسته‌ترین مفهوم درباره نوجوانی، "طوفان و فشار" است. تغییرات نوجوانی با نوسان‌های پر شور عاطفی و آشفتگی‌های هیجانی همراه می‌شود. مسئله هیجان‌ات و عواطف، موضوعی قابل توجه در دوران نوجوانی است. نوجوانی، دوره بحرانی برای توسعه و رشد آسیب‌های روانی است. احتمالاً بیش از هر دوره دیگر نوجوانی زمانی است که تحولات شدید و وسیع افراد را از ابعاد جسمانی، روان‌شناختی و جامعه‌شناختی تحت تاثیر قرار می‌دهند، در مشکلات هیجانی، مشکلات به درون معطوف می‌شوند و این نوع مشکلات به‌عنوان

واکنش های درونی معرفی می شوند بروز هیجانات منفی برون ریزی مشکلات را نشان می دهند و مشکلات بیرونی شده هستند. اما رفتارهایی مانند افسردگی، تفر، اضطراب و خشم، اغلب مشکلات درونی شده را منعکس می کنند. مقوله‌های فرعی به شرح زیر است:

کینه: برخی از نوجوانان دارای ویژگی کینه‌توزی می‌شوند معمولاً حساس هستند و فکر می‌کنند امنیت و آرامش‌شان توسط دیگران محدود شده‌است، حالت‌های بی‌قراری دارند، علاقه به تحقیر و تمسخر دیگران در آن‌ها وجود دارد و از رفتار تهدیدآمیز و خشم‌آلود، برخوردارند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۲ بیان می‌کند "مامانم جلوی بابام تخریب میکنم" و شرکت‌کننده ۵ شماره بیان می‌کند "به دنبال فرصتی برای انتقام از اونام"

تفر: بخشی از دوران نوجوانی مربوط به جدایی و حس استقلال‌طلبی است و بسیاری از نوجوانان احساس می‌کنند که برای یافتن هویت خود باید از مادر و پدر خود دور و مستقل شوند. برخی از نوجوانان از کلمات تند مانند "از تو متنفرم" استفاده می‌کنند. در واقع احساس واقعی آن‌ها تفر نیست، بلکه سعی می‌کنند فرآیند تفر را طی کنند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۱۰ بیان می‌کند "بعضی وقتا از اونا متنفر میشم".

غم: نوجوان ممکن است احساسات غم و اندوه را تجربه کنند. علاقه خود به انجام فعالیت‌های روزمره و لذت‌بخش را از دست دهند در نتیجه و رفتارهای ایشان تغییر می‌کند. این غم و اندوه شامل گریه بدون دلیل و آشکار نیز می‌شود. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۴ بیان می‌کند "بعضی وقتا از دست همه دنیا ناراحتم" و شرکت‌کننده شماره ۶ بیان می‌کند "وقتی محدودم میکنن بغض میکنم".

اضطراب: تغییرات در مدار مغزی نوجوان می‌تواند سطح استرس را افزایش دهد. همچنین میزان انتقال‌دهنده‌های عصبی دوپامین، سروتونین و نوراپی‌نفرین در مغز نوجوان متفاوت است. این انتقال‌دهنده‌های عصبی بر خلق‌وخوی نوجوان تأثیر دارند. بنابراین احساس اضطراب در میان آن‌ها بسیار رایج است. برخی از علائم اضطراب در نوجوان شامل ترس و نگرانی در زندگی روزمره، تحریک‌پذیری (زود عصبانی شدن)، کاهش دتمرکز، حساسیت شدید نسبت به انتقاد، مشکلات خواب، شکایات مداوم در مورد درد معده یا سردرد می‌شود. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۵ بیان می‌کند "خیلی وقتا سراپام دچار اضطراب میشه".

خشم: تغییرات جسمانی و روانی در دوران بلوغ زمینه‌ساز بسیاری از ناهنجاری‌ها و بعضاً رفتارهای آسیب‌زننده مانند بروز خشم و پرخاشگری در نوجوانان می‌شود. زودرنج بودن، عصبانی شدن از موارد مختلف و حتی پیش پا افتاده، بروز دادن خشم بیش از اندازه نسبت به مسایل و پرخاشگری و همینطور نشان دادن هیجان‌های نامتعارف از ویژگی‌های رفتاری نوجوانان است. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۸ بیان می‌کند "از خشم مشتاهم گره میکنم" و شرکت‌کننده شماره ۷ بیان می‌کند "بهشون میگم دور وبرم نیاین عصبانی‌ام".

کد ششم: خودگویی‌های درونی

خودگویی گفته‌هایی است که افراد با صدای بلند یا در ذهن خود به خودشان می‌گویند خودگویی‌های منفی یا افکار منفی به شکل گفتگویی درونی هستند که به سرعت، تکراری و غیر ارادی به ذهن می‌آیند. به آسانی قابل کنترل نیستند و احساسات و رفتار فرد را متأثر می‌سازند. نوجوانان معمولی ترکیبی از افکار مثبت و منفی را دارند؛ اما در برخی از نوجوانان بیشتر افکار منفی دیده می‌شود. این‌گونه خودببینی‌ها غیرعمدی و خودآیند هستند، بنابراین از نظر درستی یا نادرستی و امکان وقوع مورد ارزیابی قرار نمی‌گیرند. خودگویی منفی با افزایش اضطراب، افزایش مشکلات هیجانی و افسردگی رابطه دارد. زیر مقوله‌ها به شرح زیر است:

سرزنش خود: سرزنش خود، یک انتساب است که عواقب کارهایی که نوجوان تجربه کرده را نتیجه مستقیم اعمال یا شخصیت خود می‌داند. به عبارت دیگر سرزنش خود به‌طور غیرمستقیم به کنترل درک‌شده مربوط می‌شود. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۹ بیان می‌کند "تا کی باید همش من کوتاه بیا" و شرکت‌کننده شماره ۷ بیان می‌کند "چرا هر چی میگن باید من گوش کنم؟".

توجه: به‌طور تقریبی تمامی نوجوانان برای توجه کارهای خود نوعی دلیل و بهانه می‌آورند. بعضی از آن دلایل منطقی هستند، اما خیلی از بهانه‌ها نیز در محدوده دلیل‌تراشی غیرمنطقی قرار می‌گیرند و برای گول زدن خود و درعین‌حال برای رهایی از اضطراب به‌کارگرفته می‌شوند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۳ بیان می‌کند "اونا بهتر صلاح منو میدونن" و شرکت‌کننده شماره ۷ بیان می‌کند "موفق بودن من باعث سربلندیشونه".

پشیمانی: پشیمانی احساسی توأم با یأس، ناامیدی و ناراضی است. احساس ندامت از انجام عملی یا غفلتی است. به‌طور کلی، نوجوانی که همیشه با احساس پشیمانی زندگی می‌کند، همیشه به گذشته خود افسوس می‌خورد و حسرت موقعیت‌هایی را می‌خورد که می‌توانست طور دیگری رفتار کند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۶ بیان می‌کند "تقصیر من شد" و شرکت‌کننده شماره ۱۰ بیان می‌کند "نباید مامانم ناراحت میکردم".

بحث

پژوهش حاضر با هدف واکاوی مشکلات رفتاری نوجوانان دارای طرح‌واره‌های ناسازگار اجرا شد. براساس نتایج مصاحبه‌های انجام شده شش مضمون اصلی رفتار پرخاشگرانه، عدم تمایل حضور در جمع خانوادگی، عدم خودابرازی، داشتن رفتار منفعلانه، هیجان‌های منفی و خودگویی‌های درونی به دست آمد.

مضمون اصلی اول "رفتار پرخاشگرانه" است که شامل زیرمقوله‌های رفتار پرخاشگرانه کلامی و رفتار پرخاشگرانه غیرکلامی می‌شود. این یافته با نتایج پژوهش‌های ون‌ویجک-هربرینک و همکاران (Van Wijk-Herbrink et al., 2021)، سنکال ارترک و همکاران (Şenkal Ertürk et al., 2020)، مبنی بر این که طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌تواند زیربنای حالت‌های پرخاشگری باشد همسو می‌باشد. علاوه بر این، یافته‌های پژوهش استوز و همکاران (Estévez et al., 2016) مبنی بر این که طرحواره‌های ناسازگار اولیه تمایل به پرخاشگری از نوع منفعل را تقویت می‌کند از یافته پژوهش حاضر به صورت تلویحی حمایت می‌کند. در تبیین این یافته می‌توان گفت طرحواره‌های ناسازگار اولیه منجر به بروز پرخاشگری کلامی و غیرکلامی در نوجوانان می‌شود، مطابق با نظریه برکویتز (1990، Berkowitz 2012)، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که افراد با طرحواره‌های ناسازگار اولیه رفتارهای پرخاشگرانه بیشتری از خود نشان می‌دهند. به عبارتی این یافته مطابق با تحقیقات قبلی است که نشان می‌دهد رفتارهای بیرونی‌سازی ممکن است به همان اندازه جلوه‌ای از طرحواره‌های ناسازگار اولیه باشد که رفتارهای درونی‌سازی هستند (van Wijk-Herbrink et al., 2018). با توجه به این که یکی از طرحواره‌های نوجوانان این پژوهش معیارهای سختگیرانه‌اند. طرحواره معیارهای سرسختانه از این باور شکل گرفته است که فرد باید برای دستیابی به معیارهای بیرونی و کمالگرایانه، بسیار تلاش و عالی رفتار کند تا مورد سرزنش قرار نگیرد (Young et al., 2019). نوجوانان دارای والدین کمال‌گرا و بایداندیش با انتظارات بالا از خود و فرزندانشان، معیارهای فردی بسیار افراطی و نگرانی بیش از حد از شکست، فرزندانشان را مستعد پذیرش مشروط می‌سازد. این والدین درگیر معیارها و هنجارهای خود تحمیل‌گرایانه هستند و قادر به پاسخگویی حساس به نیازها و آرزوهای فرزندان خود نیستند (Azizi & Besharat, 2011). در چنین حالتی ممکن است نوجوان از خود رفتارهای پرخاشگرانه بروز دهد. پرخاشگری به عنوان هر شکلی از رفتار در نظر گرفته می‌شود که به دیگران صدمه و آسیب بزند و به آشکار و غیرمستقیم طبقه‌بندی می‌شود. پرخاشگری آشکار می‌تواند به صورت فیزیکی یا کلامی باشد. پرخاشگری فیزیکی شامل رفتارهایی از قبیل زدن و هل دادن و پرخاشگری کلامی شامل حملات کلامی لفظی به شکل متلک یا تهدید است. پرخاشگری غیرمستقیم، رفتاری است که باعث صدمه و آسیب به صورت غیرمستقیم به وسیله آسیب رساندن به روابط اجتماعی می‌شود و شامل رفتارهایی از قبیل غیبت کردن و یا شایعه پراکنی است. افراد دارای طرحواره بازداری هیجانی نیز به دلیل آنکه برای او حقی برای ابراز آرزوهای نیازهایش در نظر گرفته نشده، از فعالیت‌هایی که نیاز به هیجان داشته باشد، دوری می‌کنند یا به صورت افراطی هیجانانگشان را بروز می‌دهند که می‌تواند به بروز پرخاشگری بیانجامد. علاوه بر این می‌توان گفت طرحواره اطاعت معمولاً با این برداشت همراه است که نیازها و احساسات فرد مهم و ارزشمند نیستند. این طرحواره اغلب به شکل رضایت و اشتیاق وافر برای خرسند کردن دیگران ظاهر می‌شود، درعین حال که نسبت به نیرنگ و فریب خوردن حساسیت زیادی دارند. اطاعت معمولاً منجر به افزایش تدریجی خشم شده و به شکل علائم ناسازگار از جمله رفتارهای منفعل پرخاشگرانه، طغیان‌های عاطفی کنترل نشده، علائم روان‌تنی، کناره‌گیری از عواطف، برون‌ریزی و سوء‌مصرف مواد ظاهر می‌شود. خانواده اصلی بسیار تنبیهی، کنترل‌کننده یا عصبانی هستند و محبت و عشق را فقط به صورت مشروط ابراز می‌کنند.

مضمون اصلی دوم "عدم تمایل حضور در جمع خانوادگی" است که شامل زیرمقوله‌های مقاومت در برابر رفتن میهمانی، حضور کوتاه‌مدت در جمع و فعال نبودن در جمع است. این یافته با نتایج پژوهش‌های استوز و همکاران (Estévez et al., 2021) مبنی بر این که طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌تواند با رفتارهای احتیابی و انزواطلبی در ارتباط باشد و (Tariq et al., 2021) مبنی بر اینکه طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌تواند بستری برای بروز اضطراب اجتماعی باشد همسو می‌باشد. مطابق نظر یانگ (Yang, 1998) بعضی از افراد به خاطر تجارب کودکی منفی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه‌ای را دارا می‌شوند که بر شیوه تفکر، احساس و رفتار آن‌ها و در روابط صمیمانه بعدی و روابط با دیگران و سایر جنبه‌های زندگی‌شان تأثیر می‌گذارد (Young et al., 2003). بنابراین در تبیین عدم تمایل به حضور در جمع می‌توان گفت افراد دارای طرحواره‌های ناسازگار اولیه احساس می‌کنند دیگران آن‌ها را درک نمی‌کنند و کسی به آن‌ها توجهی ندارد، از موقعیت‌ها فرار می‌کنند و احساس عدم ارزشمندی می‌نمایند. فرزندان در پاسخ به کمالگرایی، بایداندیشی، معیارهای سرسختانه، تنبیه‌گر و سوءرفتارانه والدین در فرایند جامعه‌پذیری برای کامل بودن و اجتناب از نارضایتی و عدم عیب‌جویی والدین تلاش می‌کنند و چه بسا از حضور در جمع گریزانند. تمامی رفتارها و سخنان ایراد شده توسط نوجوان پس از هر جمع خانوادگی و اجتماعات رسمی زیر ذره‌بین و مورد ارزیابی والدین قرار می‌گیرد.

مضمون اصلی سوم "عدم خودابرازی" است که شامل زیرمقوله‌های گوشه‌گیری، ساکت بودن، توداری، سنجیدن حرف‌ها، نداشتن رفتار جسورانه است. این یافته با نتایج پژوهش‌های (Ahmadpanah et al., 2017; Nicol Mairet, 2015 Calvete et al., 2013; et al., 2020) مبنی بر این که افرادی که از راهبردهای اجتنابی بیشتری استفاده می‌کنند دارای طرحواره‌های رهاشدگی هستند، همسو می‌باشد. عدم توانایی بیان احساس‌ها، باورها و افکار و دفاع از حقوق خود به شیوه‌ای منطقی، شامل سه بعد است: ۱- توانایی بیان احساس‌ها، ۲- توانایی بیان آشکار افکار و باورهای خوشایند و ناخوشایند و اتخاذ تصمیم راسخ و روشن، حتی اگر به قیمت محروم ماندن از مزایا باشد، یا انجام آن از نظر عاطفی مشکل باشد. ۳- توانایی پایداری برای احقاق حقوق خود و اجازه ندادن به دیگران برای آزار دادن یا استفاده از نقطه‌ضعف شخصی. افراد جرأت‌مند، کمرو و خجالتی نیستند، آنان می‌توانند احساس‌هایشان را واضح، مستقیم و بدون خشونت، پرخاشگری و فحاشی ابراز کنند. برای بعضی از افراد بیان هیجان‌ها، به ویژه عشق و محبت بی‌نهایت دشوار است. خودابرازی با عشق، دوست داشتن، توجه، اعتماد و درک و فهم همبستگی بالایی دارد (Wen-bin & Chin-Sheng, 2006).

والدین ممکن است از طریق بازخوردهای منفی استنتاجی، استناددهی‌های منفی و احساس گناه‌کاری را برای رخ دادن وقایع در کودکان و نوجوانان خود ایجاد کنند (Craciun, 2013). از این‌رو نوجوان تمایلی به ابراز آزادانه احساسات و افکارش ندارد. در مورد نوجوانانی که درگیر طرح‌واره اطاعت هستند، به دلیل این‌که نمی‌خواهند حرفی برخلاف نظر والدین خود بیان کنند و آن‌ها را ناراحت نکنند، افکار و احساسات خود را آزادانه بیان نمی‌کنند. در تبیین این یافته می‌توان گفت افرادی که دارای طرح‌واره‌های ناسازگارانه‌ای هستند، خودابرازی ضعیفی دارند. چنین فرزندان از روابط نزدیک با دیگران اجتناب می‌کنند و در ابراز نظرات و احساساتشان جسور نیستند، زیرا از قضاوت والدین نسبت به خود واهمه دارند. در مورد افرادی که طرح‌واره معیارهای سرسختانه دارند، باور اساسی مبنی بر این است که فرد برای رسیدن به معیارهای بلندپروازانه درباره رفتار و عملکرد خود، باید کوشش فراوانی به خرج دهد و این کار معمولاً برای جلوگیری از انتقاد صورت می‌گیرد. این طرح‌واره به‌طور معمول در خانواده‌هایی صورت می‌گیرد که تحت فشارند، نسبت به خود و دیگران بیش از حد عیب‌جویی می‌کنند و توقع دارند کارها با کیفیت عالی و در کوتاه‌ترین زمان انجام شوند. این طرح‌واره اغلب منجر به نقص‌های جدی در احساس لذت، آرامش، سلامتی، احساس ارزشمندی، پیشرفت یا روابط رضایت‌مندانه می‌شود و معمولاً به شکل‌های الف) بی‌نقص‌گرایی، توجه غیرمعمول به جزئیات یا ارزیابی کمتر از حد عملکرد خود در مقایسه با دیگران؛ ب) قوانین غیرقابل انعطاف و بایدها، در بسیاری از حوزه‌های زندگی از جمله معیارهای بالا و غیرواقعی‌بینانه اخلاقی، فرهنگی و مذهبی؛ ج) دغدغه زمان و کارآمدی به منظور انجام کار بیشتر ظاهر می‌شود. همچنین فرد دارای طرح‌واره بازداری هیجانی، هیجانات و تکانه‌های خود را شدیداً تحت کنترل می‌گیرد چرا که فکر می‌کند، ابراز آن‌ها به دیگران صدمه می‌زند و به احساس شرم، رهاشدگی و از دست رفتن خود ارزشمندی منجر می‌شود. این امر موجب می‌شود تا از ابراز خودانگیخته هیجانانی مانند خشم، غم و شادی اجتناب کند.

مضمون اصلی چهارم "داشتن رفتار منفعلانه" است که شامل زیرمقوله‌های بی تفاوت بودن و تسلیم خواست والدین شدن است. این یافته با نتایج پژوهش‌های (Başer Baykal & Erden Çınar, 2022., Sharma, 2021)، مبنی بر این‌که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه می‌تواند با رفتارهای منفعلانه در ارتباط باشد همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که گاهی اوقات نوجوانان در پاسخ به سبک‌های سخت‌گیرانه فرزندپروری والدین و طرح‌واره ملاک‌های سخت‌گیرانه رفتارهای منفعلانه از خود بروز می‌دهند. فرد منفعل با عذرخواهی زیاد و حقیر کردن خودش تمامی حقوق شخصی، افکار و احساساتش را نادیده می‌گیرد. در این حالت، فرد منفعل و سلطه‌پذیر است و هدف او حفظ صلح و آرامش، تأیید شدن از سوی دیگران و پرهیز از تعارض است. در واقع کنترل و محدود کردن دو آسیب عمده برای فرزندان در پی دارد. اول این‌که باورهای اجرایی آن‌ها در زمینه‌های مختلف را بسیار ضعیف می‌نماید و دوم این‌که مانع از کسب تجربه و عبرت و مانع رشد و تکامل آن‌ها در نظام ارزشی و اعتقادی می‌شود. در خانواده‌هایی با قوانین انعطاف‌ناپذیر، مواردی که فرزندان می‌پذیرند سیستمی از ارزش‌ها و قوانین نیست بلکه تابعیت و اطاعت و ترس از خطا می‌باشد، در نتیجه نوجوان دچار انفعال می‌شود و کاملاً تسلیم خواسته‌های والدین می‌گردد. نوجوانی که درگیر طرح‌واره‌های معیارهای سخت‌گیرانه، اطاعت و بازداری هیجانی هستند، به دلیل سخت‌گیری‌های والدین ممکن است از خواسته‌ها و امیال خود گذشته و این سخت‌گیری‌ها باعث تقویت باور و اعتقاد کمال‌طلبی در آن‌ها و تسلیم خواسته‌های والدین بودن می‌شود. با وجود احساس فشار و ناراحتی درونی، از خود رفتار منفعلانه و عدم ابرازگری نشان می‌دهند. با منفعل بودن، فرد این پیام را می‌رساند که «افکار و ارزش‌های دیگران مهم‌تر از افکار من است» و یا «من می‌دانم که شما اشتباه می‌کنید ولی به ریسک کردن و بحث در این مورد تمایلی ندارم».

مضمون اصلی پنجم "هیجان‌های منفی" است که شامل زیرمقوله‌های کینه، تنفر، غم، اضطراب و خشم است. این یافته با نتایج پژوهش‌های (Shute et al., 2019; Saritas-Atalar & Altan-Atalay, 2020; Dozois et al., 2013) مبنی بر این‌که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه می‌تواند با رفتارهای اضطرابی و حالت‌های افسردگی در ارتباط باشد همسو می‌باشد. در تبیین آن می‌توان گفت نوجوانان دارای طرح‌واره‌های سه‌گانه ذکر شده، به سبب سخت‌گیری‌ها و معیارهای خشکی که برای خود برمی‌گزینند یا در اثر احساس مطیع بودن و اطاعت از والدین و افراد صاحب قدرت و یا به این سبب که نمی‌توانند هیجان‌های خود را ابراز نمایند و دچار بازداری هیجانی هستند، دچار احساسات یا هیجان‌های منفی می‌شوند. اشخاصی که تحت‌تأثیر باید و نبایدهای سخت‌گیرانه هستند و احساس مطیع بودن و ناتوانی در ابراز هیجان را دارند، سرشار از خشم، اضطراب، غم و ... خواهند بود و شاید به این دلیل که نیاز ابراز آزادانه نیازها و هیجان‌ات سالم آن‌ها برآورده نشده است، قادر به برقراری روابط ایمن و ارضاکنده با دیگران نباشند.

مضمون اصلی آخر "خودگویی‌های درونی" است که شامل زیرمقوله‌های سرزنش خود، توجیه و پشیمانی است. این یافته با نتایج پژوهش‌های (Thimm & Chang, 2022; Yakın 2015; Bishop et al., 2022) مبنی بر این‌که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه می‌تواند با رفتارهای خودانتقادی و دلیل‌تراشی در ارتباط باشد همسو می‌باشد. در تبیین این یافته پژوهشی می‌توان گفت خودگویی به‌عنوان گفتگوی درونی تعریف می‌شود که ممکن است با صدای بلند یا آهسته و بی‌صدا صورت گیرد و از طریق آن فرد افکار و احساسات خود را تفسیر می‌کند، ارزیابی‌ها و اعتقادات خود را تغییر می‌دهد، به خود آموزش می‌دهد یا خود را تقویت می‌کند (Collins, 2012). در خودگویی‌های درونی مثبت، افراد تلاش می‌کنند تا ذهن خود را از نگرانی‌های ناشی از حوادث محیطی و توجه به رخدادهای نگران‌کننده در روابط بین‌فردی خود با افراد دیگر رهایی دهند. بنابراین آن‌چه را که در ذهن دارند، با استفاده از تصورات مثبت و خودتلقینی‌های مثبت درونی و با خود صحبت کردن به‌گونه مثبت و تکرار مکرر آن در زمان‌های مختلف از بین برده و به جای آن تصورات مثبت از خود در زمینه‌های مختل می‌سازند. براساس نتایج می‌توان گفت افرادی که تصویر

ذهنی منفی از خود دارند دارند، دارای خودگویی‌های منفی درونی می‌شوند که می‌تواند برگرفته از طرح‌واره‌های ناسازگارانه (ملاک‌های سخت‌گیرانه، اطاعت و بازداری هیجانی) آن‌ها در کودکی باشد. این خودگویی‌های نوجوان ناشی از خشم درونی فشرده شده است که به طرح‌واره‌های او برمی‌گردد و این‌که برای بیان آزادانه احساسات و افکارش مجالی نداشته و برای دریافت تأیید از والدین خود، در فکر راضی نگه داشتن آن‌ها و اطاعت بوده ولی این اطاعت از درون باعث رنجش او شده و منجر به بروز رفتارهای خشمگینانه و یا انفعال‌گری می‌شود. این خودگویی‌ها می‌توانند هیجان‌های منفی را تشدید کنند و در حقیقت رابطه‌ای دوطرفه داشته باشند و باعث تحکیم یکدیگر شوند. چنین نوجوانی با توجیه رفتار والدین در این چرخه باقی می‌ماند.

بنابراین به طور کلی می‌توان اینگونه نتیجه گرفت که طرح‌واره ناسازگار اطاعت و معیارهای سخت‌گیرانه سبب برانگیختگی احساساتی همچون شرم، بی‌اعتمادی، محرومیت، ترک و انزوا/ بیگانگی می‌گردد. این افراد نمی‌توانند دلبستگی‌های ایمن و رضایت بخشی با دیگران برقرار کنند. این احساسات منفی به واسطه ایجاد افکار ناکارآمد و ایجاد تداخل در فرایند پردازش اطلاعات و روابط اجتماعی منجر به بروز مشکلات رفتاری و هیجانی می‌گردند (Van Wijk-Herbrink et al., 2018). طرح‌واره معیارهای سرسختانه با باور اساسی که فرد باید برای رسیدن به معیارهای بلندپروازانه درباره رفتار و عملکرد خود، کوشش فراوانی به خرج دهد و این کار معمولاً برای جلوگیری از انتقاد صورت می‌گیرد، اغلب منجر به نقص‌های جدی در احساس لذت، آرامش، سلامتی، احساس ارزشمندی، پیشرفت یا روابط رضایت‌مندانده می‌شود (Young et al., 2003). طرح‌واره اطاعت به شکل اطاعت افراطی همراه با حساسیت بیش از حد نسبت به دیگران تجلی می‌یابد. این طرح‌واره به طور کلی منجر به خشمی می‌شوند که در قالب یک سری نشانه‌های ناسازگارانه از جمله رفتارهای منفعل - پرخاشگرانه، طغیان‌های عاطفی کنترل نشده، کناره‌گیری از عواطف و برون‌ریزی می‌شود (Young et al., 2019) و بازداری هیجانی به صورت بازداری افراطی اعمال، احساسات و ارتباطات خودانگیخته که معمولاً به منظور اجتناب از طرد دیگران، احساس شرمندگی و از دست دادن کنترل بر تکان‌های شخصی صورت می‌گیرد. زمانی که یک طرح‌واره شکل می‌گیرد، فرد ممکن است در پاسخ به استرس و فشارهای محیطی با یک سبک مقابله ناسازگار پاسخ دهد. علاوه بر این می‌توان گفت نوجوانی مرحله‌ای است که با افزایش عوامل تنشگر در حوزه‌های مختلف زندگی مشخص می‌شود. در این مرحله، به عنوان یک دوره تحول پویا و فعال، اگر به اندازه کافی برای روبه‌رویی با کشاکش‌ها و بحران‌های روزافزون آمادگی و تسلط لازم وجود نداشته باشد، مشکلات رفتاری و هیجانی بسیاری ایجاد می‌شود (Lisi et al., 2022). مشکلات رفتاری شامل دسته‌ای از الگوهای رفتاری است که علیرغم بهره‌مندی هوشی بهنجار، تعادل روانی و رفتاری نوجوان از سایر افراد جامعه یا هم سن و سال‌های خود، از نظر شدت، پایداری و بروز در محیط‌های مختلف به‌گونه‌ای هستند که بر کارایی تحصیلی و شخصی او تأثیر گذاشته و سبب کاهش عملکرد نوجوان می‌شود. در این پژوهش نوجوانانی که برای ارزیابی مشکلات رفتاری مورد مصاحبه قرار گرفتند دارای سه طرح‌واره ناسازگار اولیه مشترک (اطاعت، بازداری هیجانی و معیارهای سخت‌گیرانه) بودند.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش‌ها نشان داده است که مشکلات رفتاری نوجوانان تأثیرات زیادی بر جنبه‌های مختلف زندگی فردی، خانوادگی، شغلی و اجتماعی افراد به جا می‌گذارد. علی‌رغم پژوهش‌های گسترده در این زمینه، شناسایی مشکلات رفتاری نوجوانان همچنان یک زمینه پژوهشی مورد علاقه پژوهشگران می‌باشد. بنابراین در پژوهش حاضر تلاش شد تا ضمن واکاوی دقیق، مشکلات رفتاری نوجوانان دارای طرح‌واره‌های ناسازگار شناسایی گردد. ماحصل یافته‌های پژوهش گویای این مطلب است، شش مضمون اصلی که شامل رفتار پرخاشگرانه، عدم تمایل حضور در جمع خانوادگی، عدم خودابرازی، داشتن رفتار منفعلانه، هیجان‌های منفی و خودگویی درونی، مهم‌ترین مشکلات رفتاری نوجوانان دارای طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه (اطاعت، بازداری هیجانی و معیارهای سخت‌گیرانه) است. یکی از محدودیت‌های اصلی این پژوهش باسواد بودن والدین نوجوانان بوده و هیچ والد کم‌سوادی در این پژوهش نبوده است. بنابراین با توجه به این‌که این مطالعه از نوع کیفی و مبتنی بر نمونه‌گیری غیراحتمالی بوده است پیشنهاد می‌شود در تعمیم نتایج جانب احتیاط را رعایت کرد. با توجه به اینکه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه از عوامل مهم در دوران کودکی می‌باشد، پیشنهاد می‌شود آموزش‌های والدگری و شیوه برخورد والدین با فرزندان در مدارس و مراکز مشاوره انجام گیرد.

ملاحظات اخلاقی

مسائل اخلاقی رعایت شده در این پژوهش شامل: کسب رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان برای شرکت در پژوهش و ضبط محتوای مصاحبه، اطمینان به محرمانه باقی ماندن اطلاعات، استفاده از اسم مستعار برای شرکت‌کننده‌ها و همچنین حق انصراف شرکت‌کننده‌ها در تمامی مراحل پژوهش بود.

حمایت مالی

این پژوهش هیچ کمک هزینه خاصی از هیچ نهادی دریافت نکرده است و کلیه هزینه‌ها در طول فرایند پژوهش به عهده پژوهشگران بوده است.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافی بین نویسندگان پژوهش حاضر وجود ندارد.

سهام مشارکت نویسندگان

نویسنده اول کارهای اجرایی و نگارش مقاله و نویسنده دوم (نویسنده مسئول) طراحی چارچوب کلی و راهنمایی پژوهش و بازبینی نسخه نهایی مقاله را به عهده داشته‌اند.

سپاسگزاری

نویسندگان از کلیه نوجوانان شرکت‌کننده و همچنین والدین آن‌ها که ما را در انجام پژوهش یاری رساندند تشکر می‌نمایند.

References

- Anisi, J., Salimi, H., Mirzamani, M., Reisi, F., Niknam, M. (2007). A Survey Study on Behavioral Problems in Adolescence. *Journal of Behavioral Sciences*, 1(2), 163-170. (Persian)
- Ames, D. R., Rose, P., & Anderson, C. P. (2006). The NPI-16 as a short measure of narcissism. *Journal of Research in Personality*, 40(4), 440-450. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2005.03.002>
- Alibabae, G., Atadokht, A., & Sharififard, S. (2021). The role of parental authority and psychological symptoms in predicting female adolescents' tendency for suicidal ideation. *Journal of Research in Psychopathology*, 2(4), 35-40. (Persian)
- Aloi, M., Verrastro, V., Rania, M., Sacco, R., Fernández-Aranda, F., Jiménez-Murcia, S., ... & Segura-Garcia, C. (2020). The potential role of the early maladaptive schema in behavioral addictions among late adolescents and young adults. *Frontiers in Psychology*, 10(5), 3022- 3053. doi: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.03022>
- Azizi, K., & Besharat, M. A. (2011). The relationship between parental perfectionism and child perfectionism in a sample of Iranian families. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15(1), 1287-1290. (Persian)
- Ahmadpanah, M., Astinsadaf, S., Akhondi, A., Haghighi, M., Bahmani, D. S., Nazaribadie, M., ... & Brand, S. (2017). Early maladaptive schemas of emotional deprivation, social isolation, shame and abandonment are related to a history of suicide attempts among patients with major depressive disorders. *Comprehensive psychiatry*, 77(3), 71-79. (Persian)
- Başer Baykal, N., & Erden Çınar, S. (2022). Understanding early maladaptive schemas formation with traumatic experiences in childhood: A qualitative study. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 5(2), 1-19. doi: <https://doi.org/10.1080/10926771.2022.2088320>
- Berkowitz, L. (1990). On the formation and regulation of anger and aggression: A cognitive-neoassociationistic analysis. *American Psychologist*, 45(4), 494- 503. doi: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.45.4.494>
- Berkowitz, L. (2012). A different view of anger: The cognitive-neoassociation conception of the relation of anger to aggression. *Aggressive behavior*, 38(4), 322-333. doi: <https://doi.org/10.1002/ab.21432>
- Bishop, A., Younan, R., Low, J., & Pilkington, P. D. (2022). Early maladaptive schemas and depression in adulthood: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 29(1), 111-130. doi: <https://doi.org/10.1002/cpp.2630>
- Cámara, M., & Calvete, E. (2012). Early maladaptive schemas as moderators of the impact of stressful events on anxiety and depression in university students. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 34(1), 58-68. doi: <https://doi.org/10.1007/s10862-011-9261-6>
- Calvete, E., Orue, I., & Hankin, B. L. (2013). Early maladaptive schemas and social anxiety in adolescents: The mediating role of anxious automatic thoughts. *Journal of anxiety disorders*, 27(3), 278-288. doi: <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2013.02.011>

- Chaulagain, A., Kunwar, A., Watts, S., Guerrero, A. P., & Skokauskas, N. (2019). Child and adolescent mental health problems in Nepal: a scoping review. *International Journal of mental health systems*, 13(1), 1-8. doi: <https://doi.org/10.1186/s13033-019-0310-y>
- Cui, Y., Li, F., Leckman, J. F., Guo, L., Ke, X., Liu, J., ... & Li, Y. (2021). The prevalence of behavioral and emotional problems among Chinese school children and adolescents aged 6–16: a national survey. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 30(2), 233-241. doi: <https://doi.org/10.1007/s00787-020-01507-6>
- Colaizzi, P. F. (1978). *Psychological research as the phenomenologist views it*. Oxford University Press. pp. 6
- Collins, W. (2012). *Collins English Dictionary*. Digital Edition: William Collins Sons & Co. Ltd.
- Craciun, B. (2013). The Efficiency of Applying a Cognitive Behavioral Therapy Program in Diminishing Perfectionism, Irrational Beliefs and Teenagers' Stress. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 84(1): 274-278. doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.550>
- Dozois, D. J., Martin, R. A., & Faulkner, B. (2013). Early maladaptive schemas, styles of humor and aggression. *Humor*, 26(1), 97-116. doi: <https://doi.org/10.1515/humor-2013-0006>
- Evensen, M. (2019). Adolescent mental health problems, behaviour penalties, and distributional variation in educational achievement. *European Sociological Review*, 35(4), 474-490. doi: <https://doi.org/10.1093/esr/jcz015>
- Estévez, A., Dolores Chavez-Vera, M., Momeñe, J., Olave, L., & Iruarrizaga, I. (2021). Role of attachment and early maladaptive schemas in the impulsive behaviour of adolescents. *Revista Latinoamericana de Psicología*, 53(4), 143-153. doi: <https://doi.org/10.14349/rlp.2021.v53.16>
- Estévez, A., Ozerinjauregi, N., & Herrero-Fernández, D. (2016). Maladaptive schemas as mediators in the relationship between child sexual abuse and displaced aggression. *Journal of child sexual abuse*, 25(4), 449-465. doi: <https://doi.org/10.1080/10538712.2016.1156207>
- Göbel, A., Henning, A., Möller, C., & Aschersleben, G. (2016). The relationship between emotion comprehension and internalizing and externalizing behavior in 7-to 10-year-old children. *Frontiers in Psychology*, 7(2), 117-134. doi: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01917>
- Hossein Poor, M. S., Fallah, M. H., & Vaziri, S. (2021). Lived Experience Perception of Women with Interpersonal Dependent Husbands and Designing the Couple Therapy Package: An Exploratory Mixed Research. *Biannual Journal of Applied Counseling*, 11(2), 137-162. (Persian)
- Ilanlu, H., Ahmadi, S., Farahani, N., Hosni, M. B., & Rezaei, M. (2020). Prediction Life satisfaction based on primary maladjustment schemas and lifestyle in nurses. *Journal of Psychological Sciences*, 19(88), 431-437. (Persian)
- Lisi, G., Rossi, R., Ribolsi, M., Di Lorenzo, G., Parisi, C., Siracusano, M., ... & Siracusano, A. (2022). 'Too many BeEPs in our teens!' Behavioral and emotional problems in a large group of Italian adolescents. *Psychological Medicine*, 52(6), 1040-1049. doi: <https://doi.org/10.1017/S0033291720002767>
- Mairet, K. (2022). *An examination of the theoretical pathways proposed by Young's schema therapy model in relation to social anxiety* (Doctoral dissertation, Macquarie University).
- Nicol, A., Mak, A. S., Murray, K., Walker, I., & Buckmaster, D. (2020). The relationships between early maladaptive schemas and youth mental health: A systematic review. *Cognitive Therapy and Research*, 44(4), 715-751. doi: <https://doi.org/10.1080/13284207.2022.2046976>
- Orue, I., Calvete, E., & Padilla, P. (2014). Brooding rumination as a mediator in the relation between early maladaptive schemas and symptoms of depression and social anxiety in adolescents. *Journal of adolescence*, 37(8), 1281-1291. doi: <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2014.09.004>
- Pachucki, M. C., Ozer, E. J., Barrat, A., & Cattuto, C. (2015). Mental health and social networks in early adolescence: A dynamic study of objectively-measured social interaction behaviors. *Social science & medicine*, 125(4), 40-50. doi: <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.04.015>
- Rahmanzadeh Moghadam, J., Alizade, G., Rostami, M. (2020). Relationship between early maladaptive schemas and personality traits with behavioral problems in students. *Psychology of Exceptional Individuals*, 10(40), 211-234. (Persian)
- Salehi, J., & Intisar Fomeni, G. H. (2012). Prevalence of behavioral disorders in high school teenagers in Zanjan province. *Journal of Qazvin University of Medical Sciences*, 16(3), 53-59. (Persian)

- Saritas-Atalar, D., & Altan-Atalay, A. (2020). Differential roles of early maladaptive schema domains on the link between perceived parenting behaviors and depression, anxiety, and anger. *Current psychology*, 39(4), 1466-1475. doi: <https://doi.org/10.1007/s12144-018-9852-4>
- Şenkal Ertürk, İ., Kahya, Y., & Gör, N. (2020). Childhood emotional maltreatment and aggression: The mediator role of the early maladaptive schema domains and difficulties in emotion regulation. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 29(1), 92-110. doi: <https://doi.org/10.1080/10926771.2018.1541493>
- Sharma, S. K. (2021). *Early Maladaptive Schema, Attachment Style and Défense Mechanism in Patient of Obsessive-Compulsive Disorder With and Without Childhood Sexual Abuse* (Doctoral dissertation, Central Institute of Psychiatry (India)).
- Shute, R., Maud, M., & McLachlan, A. (2019). The relationship of recalled adverse parenting styles with maladaptive schemas, trait anger, and symptoms of depression and anxiety. *Journal of Affective Disorders*, 259(10), 337-348. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jad.2019.08.048>
- Tariq, A., Quayle, E., Lawrie, S. M., Reid, C., & Chan, S. W. (2021). Relationship between Early Maladaptive Schemas and Anxiety in Adolescence and Young Adulthood: A systematic review and meta-analysis. *Journal of affective disorders*, 295(6), 1462-1473. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.09.031>
- Thimm, J. C. (2010). Personality and early maladaptive schemas: A five-factor model perspective. *Journal of behavior therapy and experimental psychiatry*, 41(4), 373-380. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2010.03.009>
- Thimm, J. C., & Chang, M. (2022). Early maladaptive schemas and mental disorders in adulthood: A systematic review and meta-analysis. *International Journal of Cognitive Therapy*, 15(3), 371-413. doi: <https://doi.org/10.1007/s41811-022-00149-7>
- Van Wijk-Herbrink, M. F., Bernstein, D. P., Broers, N. J., Roelofs, J., Rijkeboer, M. M., & Arntz, A. (2018). Internalizing and externalizing behaviors share a common predictor: The effects of early maladaptive schemas are mediated by coping responses and schema modes. *Journal of abnormal child psychology*, 46(5), 907-920. doi: <https://doi.org/10.1007/s10802-017-0386-2>
- Van Wijk-Herbrink, M. F., Lobbstaël, J., Bernstein, D. P., Broers, N. J., Roelofs, J., & Arntz, A. (2021). The influence of early maladaptive schemas on the causal links between perceived injustice, negative affect, and aggression. *International Journal of Forensic Mental Health*, 20(2), 133-149. doi: <https://doi.org/10.1080/14999013.2020.1842562>
- Wang, J., Hu, S., & Wang, L. (2018). Multilevel analysis of personality, family, and classroom influences on emotional and behavioral problems among Chinese adolescent students. *PLoS one*, 13(8), 1-16 doi: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0201442>
- Waller, G., Meyer, C., & Hanian, V. (2001). Psychometric properties of the long & short versions of the Young schema questionnaire. *Cognitive Therapy and Research*, 25(2), 137-147. doi: <https://doi.org/10.1023/A:1026487018110>
- Wen-bin, C & Chin-Sheng, W. (2006). Sexual Self-Disclosure in Cyberspace among Taiwanese Adolescents: Gender Differences and the Interplay of Cyberspace and Real Life. *Cyberpsychology & behavior*, 9(1): 46-53. doi: <https://doi.org/10.1089/cpb.2006.9.46>
- Weitzman, C., & Wegner, L. (2015). Section on Developmental and Behavioral Pediatrics. Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health. Council on Early Childhood. Society for Developmental and Behavioral Pediatrics. American Academy of Pediatrics. Promoting optimal development: screening for behavioral and emotional problems. *Pediatrics*, 135(2), 384-95. doi: <https://doi.org/10.1542/peds.2014-3716>
- Yang, J. (1998). *Cognitive therapy of personality disorders: a schema-based approach*. Translated by Ali Sahibi and Hassan Hamidpour (2005). Tehran: Arjmand Publications. (Persian)
- Yakin, D. (2015). *Towards an integrative perspective on the interplay between early maladaptive schemas and well-being: the role of early recollections, self-compassion and emotion regulation*.
- Young, J. E., Klosko, J. S., Weishaar, M. E. (2019). *Schema therapy: A practitioner's guide*. Translated by Hassan Hamidpour and Zahra Andouz, Tehran: Arjmand Publications(2022) (Persian)
- Young, J. E., Klosko, J. S., Weishaar, M. E. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. New York: Guilford.
- Yousefi, N. (2011). Comparison of the effectiveness of two family therapy approaches based on schema therapy and Bowen's affective system on primary maladaptive schemas in clients applying for divorce in Saqqez. *Journal of Principles of Mental Health*, 13(52), 373-365. (Persian)